

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 60/07-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti T. S., K., zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 793/97 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 793/97 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 793/97 konal bez zbytočných prietáhov.

3. T. S. priznáva finančné zadostučinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť T. S. trovy právneho zastúpenia v sume 5 716 Sk (slovom päťtisíc sedemstošestnásť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. Ž., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 60/07-8 z 19. apríla 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť T. S. (ďalej len „sťažovateľ“), doručенú ústavnému súdu 21. marca 2007, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 793/97.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol: „... Som účastníkom konania 12 C 793/97, vedenom na Okresnom súde Košice I.

Konanie vo veci je vedené cca 10 rokov a vec nie je doposiaľ právoplatne skončená.

Prietahy v konaní vidím v rámci celého súdneho konania o čom svedčí aj dĺžka samotného súdneho sporu. Zastávam názor, že riešená vec nie je právne tak zložitá, aby ju bolo potrebné riešiť v tak dlhodobom časovom slede...“

Pred podaním sťažnosti ústavnému súdu sa sťažovateľ obrátil so sťažnosťou na priet'ahy v konaní na predsedu okresného súdu, ktorý mu v odpovedi z 23. februára 2007 oznámil, že jeho sťažnosť je dôvodná.

V sťažnosti sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a súčasne žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov a aby mu priznal finančné zadosťučinenie v sume 70 000 Sk a náhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 14/2007 zo 7. mája 2007, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Sťažovateľ podal žalobu na Okresný súd Košice II dňa 24. 3. 1997. Spis bol z dôvodu miestnej nepríslušnosti zaslaný nášmu súdu 21. 5. 1997. Dňa 30. 5. 1997 bol vo veci vydaný platobný rozkaz... Proti tomuto platobnému rozkazu podal žalovaný dňa 10. 6. 1997 odpor... Konajúca sudkyňa 25. 9. 1997 nariadila vo veci termín pojednávania na deň 4. 11. 1997, pričom žalovaný toto predvolanie neprevzal... Pojednávanie... bolo odročené na deň 3. 2. 1998... Pojednávanie zo dňa 3. 2. 1998 bolo odročené na deň 24. 3. 1998... Na pojednávaní konanom dňa 24. 3. 1998 konajúca sudkyňa vo veci meritórne rozhodla a žalobu zamietla... Žalobca doručil dňa 4. 5. 1998 súdu odvolanie proti rozsudku... bol vyzvaný na odstránenie v'ad a doplnenie svojho odvolania... bol vyzvaný na zaplatenie poplatku za odvolanie... Spis bol dňa 1. 10. 1998 predložený odvolaciemu súdu. Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 29. 2. 2000 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Spis bol prvostupňovému súdu doručený 17. 4. 2000... rozhodnutie odvolacieho súdu bolo doručené v období od 5. 5. do 26. 5. 2000... Dňa 7. 8. 2000 bol... nariadený termín pojednávania na deň 11. 10. 2000. Pojednávanie zo dňa 11. 10. 2000 bolo odročené na 31. 1. 2001 za účelom doplnenia dokazovania. Pojednávanie zo dňa 31. 1. 2001 bolo odročené na 25. 4. 2001 za účelom doplnenia dokazovania. Prípisom zo dňa 5. 2. 2001 vyzval súd na doplnenie dokazovanie listinnými dôkazmi, ktoré boli súdu doručené 27. 3. 2001. Právny zástupca žalobcu písomným podaním, ktoré bolo súdu doručené 19. 4.

2001, dal návrh na rozšírenie žalobného návrhu. Pojednávanie zo dňa 25. 4. 2001 bolo odročené na 27. 6. 2001 za účelom doplnenia dokazovania. Konajúca sudkyňa prísom zo dňa 26. 4. 2001 vyzvala Mesto Košice na zaslanie listinného dôkazu, ktorý bol súdu doručený 10. 5. 2001. Súd uznesením zo dňa 25. 4. 2001 pripustil do konania ďalšieho účastníka. Prípismi zo dňa 9. 7. 2001 si súd vyžiadal ďalšie listinné dôkazy. Pojednávanie zo dňa 27. 6. 2001 bolo odročené na deň 12. 9. 2001 za účelom doplnenia dokazovania... Pojednávanie zo dňa 12. 9. 2001 bolo odročené na neurčito z dôvodu neúčasti účastníkov konania. Referátom zo dňa 4. 1. 2007 bol vytýčený termín pojednávania na deň 2. 2. 2007. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom zisťovania adresy žalovaného v 1. rade. Uznesením zo dňa 7. 3. 2007 konajúci sudca vo veci nariadil znalecké dokazovanie...

Na základe vyššie uvedených skutočností ponechávam na úvahu ústavného súdu, aby posúdil, či v danej veci došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote...“

Ústavný súd zo súvisiaceho súdneho spisu zistil rovnaké skutočnosti, ako vo svojom vyjadrení uviedol okresný súd.

So súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne

prerokovala bez zbytočných prietáhov, a zároveň namietal aj porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom namietaného konania pred okresným súdom je nárok sťažovateľa (v procesnom postavení žalobcu) na zaplatenie sumy 43 692 Sk s príslušenstvom ako náhrady škody na motorovom vozidle vzniknutej pri dopravnej nehode. Vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania možno napadnuté konanie považovať po vecnej stránke za zložitejšie. Vecnú zložitosť konania však nemožno dávať do súvislosti s dlhotrvajúcou nečinnosťou okresného súdu. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov.

2. Ústavný súd posudzoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní (správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania) a nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Z dosiaľ vykonaných úkonov okresného súdu vyplýva, že bol v spore sťažovateľky v podstate nečinný. Nečinnosť súdu charakterizujú neefektívne úkony okresného súdu od podania žaloby 21. mája 1997 do prvého meritórneho rozhodnutia rozsudkom z 24. marca 1998, ktorý odvolací súd zrušil. Okresný súd po vrátení veci z odvolacieho súdu 17. apríla 2000 priebežne konal až do pojednávania 12. septembra 2001 a úkony v tomto období nemožno charakterizovať ako neefektívne. V nasledovnom období trvajúcom viac ako päť

rokov až do 4. januára 2007, keď bolo nariadené pojednávania na 2. február 2007, bol okresný súd úplne nečinný a nevykonal jediný úkon vo veci.

Okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti neuviedol žiadne dôvody, ktorými by ospravedlňoval doterajšiu dĺžku konania a rozhodnutie vo veci sťažnosti sťažovateľa ponechal na úvahu ústavného súdu.

Celková doterajšia doba súdneho konania predstavuje viac ako 10 rokov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 793/97 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia okresného súdu vo svojej veci (čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 70 000 Sk z dôvodov, že na uplatnenie svojho práva vynaložil značné finančné prostriedky, poukazujúc tiež najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 793/97, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že namietané konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v ním požadovanej sume, t. j. 70 000 Sk.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním pred ústavným súdom advokátom JUDr. R. Ž. Sťažovateľ ich požadoval uhradiť v sume 5 716 Sk. Vzhľadom na to, že trovy konania požadované sťažovateľom neprekračovali sumu podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších

predpisov, ústavný súd ich priznal v sume ním požadovanej. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2007